

Croatia XXIII/XXIV(1992/1993) – 37/38/39

Izvorni znanstveni članak

Diana Stolac

SINTAKTOSTILISTIKA KAJKAVSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA

UDK 808.62-087

Sintaktička analiza provedena na korpusu dramskih tekstova pisanih krajem 18. stoljeća kajkavskim književnim jezikom pokazuje sintaktostilističke značajke, posebice sintaktičku sinonimiju i sintaktičku polisemiju. Analiziraju se konstrukcije s nadindividualnim vrijednostima, sintagme pripadajuće književnom jeziku, nezavisne od volje autora, a manje autorske inovacije. Pojava se uočava naročito kod atributa. Tako je veći broj tipova sinonimnih sintagma koje izražavaju posvojne ali i druge odnose. Sintaktička je pak polisemija rezultat konstrukcijske homonimije u površinskom ustrojstvu, što se razrješava iz lingvističkog, ali i situacijskog konteksta. U atributnim se sintagmama izdvajaju metonimijska i metaforična značenja, posebno za iskazivanje dijelnih odnosa.

Prikazati sintaktostilistiku nekoga književnoga jezika zahtjevan je posao i prelazi opseg jednoga članka. Stoga su ovdje izabrane samo neke značajke koje mogu predstaviti osnovne sintaktostilističke postupke kajkavskoga književnog jezika.

Korpus na kojemu se provodi analiza čine dramska djela na kajkavskom književnom jeziku u 18. i početkom 19. stoljeća. Osnova je ispitivanja jezik najvećeg kajkavskog komediografa Tituša Brezovačkoga, odnosno njegova tri dramska teksta: *Sveti Aleksi* (1786), *Matijaš Grabancijaš dijak* (1804) i *Diogeneš* (1823).¹ Analiza je dopunjena primjerima iz komedije »neznanoga črnog dijaka« *Čini barona Tamburlana (Baron Tamborlano / Baron Tamburlanovič)*, adaptacije Molièreova *Gradanina plemića* prikazane 1802. godine.

Objašnjenje takvog izbora korpusa jest sljedeće: u dramskome je tekstu prisutna rečenična struktura govornog tipa, pa se moglo dosljedno primjenjivati naše shvaćanje rečenice kao ne samo sintaktičke i semantičke nego i komunikacijske jedinice.² Također je važno da u takvoj rečenici red riječi i izbor morfoloških oblika za određene sintaktičke funkcije nisu podređeni zakonitostima stiha, odnosno specifičnim potrebama ritma, zvukovne organizacije stiha i strofe, što bi u poeziji moglo biti prisutno.

Stilistička analiza upućuje na postojanje dviju vrsta stilogenih sintagma. To su konstrukcije s nadindividualnim vrijednostima, nezavisne od volje autora, tj. takve čija stilogenost proizlazi iz same jezične osnove (npr. osnovnih značenja nekoga padeža ili glagolskog oblika), pa se njeome prožimaju sve upotrebe određenog tipa sintagma.³ Ako se radi o sintaktičkoj sinonimiji, autorov se stil ogleda u izboru (npr. slavenski genitiv ili akuzativ, posvojnost izražena imenicom u genitivu ili posvojnim pridjevom). Posebnu skupinu sintagma s nadindividualnim stilskim vrijednostima čine sintagme nastale djelovanjem polisemijskih procesa, koje su leksikalizirane i pripadaju književnom jeziku. Takve su npr. dijelne sintagme s metonimijski nastalim nazivima mjera (npr. *flaša vina*, D, 117).⁴

¹ Navode se godine tiskanja dramskih tekstova.

² Usp. R. Katičić, *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika – Nacrt za gramatiku*, Zagreb 1986, str. 15–17; J. Silić, *Od rečenice do teksta (teoretsko-metodološke pretpostavke nadrečeničnog jedinstva)*, Zagreb 1984, str. 7 i 67.

³ Usp. metodologiju i analizu u: K. Hausenblas, *Vývoj předmětového genitivu v češtině*, Prag 1958.

⁴ Primjeri iz dramskoga djela Tituša Brezovačkoga navode se prema: *Djela Tituša Brezovačkoga, Stari pisci hrvatski*, knj. 29, Zagreb 1951, a primjeri iz komedije *Čini barona Tamburlana* anonimnoga autora prema: *Komedije XVII. i XVIII. stoljeća, Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knj. 20, Zagreb 1967. Kratice znače: SA = *Sveti Aleksi*, MGD = *Matijaš Grabancijaš dijak*, D = *Diogeneš* i CBT = *Čini barona Tamburlana*; brojka uz kraticu označuje stranicu u navedenim izdanjima.

Osim konstrukcija s nadindividualnim vrijednostima postoji, naravno, i druga skupina stilistički markiranih sintagma – to su autorske inovacije i u prvome se redu odnose na sintaktičku sinonimiju.

Stilistička je analiza pokazala da se sintagme mogu proučavati u opoziciji (npr. genitiv partitivni : akuzativ), u kombinaciji (npr. besprijedložne : prijedložne sintagme) ili u sinonimskom odnosu (npr. posvojni imenički atribut : posvojni pridjevski atribut).

Sintaktostilističke značajke našeg jezičnog materijala pokazat ćemo na nekoliko primjera sintaktičke sinonimije i sintaktičke polisemije, a na početku smo izdvojili načine iskazivanja odnosa među likovima dramskih djela.

Sveti Aleksi Tituša Brezovačkoga obrada je legende o sinu »rinskoga večnika« u kojoj su glavni likovi u bliskim rodbinskim odnosima, a u komunikaciji s ostalim likovima ističu uspostavljen društveni odnos. Pogledajmo popis likova, ili kako to Brezovački ljepše kaže – »posla obvršitele«:

»Aleksi, sin Eufemijana
Eufemijan, otac Aleksija, večnik rimski
Aglaje, tovarušica Eufemijana, mati Aleksija
Petronila, zaručnica Aleksija
Demofoon i Kariluš, Eufemijana prijatelji
Forbuš, Aleksijev znanec
Favorin, Eufemijanov sluga.« (SA, 3)

Emocionalno obojeni porodični (*otec, sin, mati*) i obiteljski odnosi (*tovarušica, zaručnica*) izraženi su posvojnim genitivnim sintagmama, a tako i odnos prijateljstva, s razlikom u redosljedu članova sintagme (postpozicija u prvom, a antepozicija u drugom slučaju). Odnosi koji nisu emocionalno obilježeni – društveni i socijalno uvjetovani odnosi (*znanec, sluga*) – izraženi su posvojnim pridjevskim atributom.

Dopunimo to sada analizom sintagmi kojima se iskazuju odnosi pripadanja, a u kojima su glavni članovi imenice *sin, prijatelj i sluga*. Posvojnih sintagmi s leksemom *sin* ima u tekstu osam, od toga šest kao u popisu likova (pet puta »sin Eufemijana«, jednom »sin matere svoje«). Iste je konstrukcije i sintagma »sin domovine svoje« (SA, 21), ali je rodbinski naziv *sin* ovdje upotrijebljen u prenesenu značenju. Samo je u jednoj rečenici atribut ispred dominante: »Jednoga prvoga pod cesarom rinskoga večnika sin« (SA, 5). Primjera s posvojnim pridjevom u atributnoj funkciji s riječi *sin* u ovome tekstu nema.

U drami je šest posvojnih sintagmi s dominantom *prijatelj* – dvije s atributom u antepoziciji (npr. »gospona mojega prijatelj« SA, 27), tri s atributom u postpoziciji (npr. »prijatelj gospona tvojega« SA, 27); a u jednoj je sintagmi atribut izražen posvojnim pridjevom – »prijatelj /.../ Eufemijanov« (SA, 28).

Što se tiče posvojnih sintagmi s dominantom *sluga*, osim već navedene drugih u ovome tekstu nema, ali ćemo ih analizirati u ostalim dramskim tekstovima.

U komediji *Matijaš Grabancijaš dijak*, a kao rezultat fabule, manje je sintagma kojima se izražavaju rodbinski odnosi. Genitiv roda nalazimo samo u jednom primjeru: »Vi ste sin jednoga opančara« (MGD, 47). U prenesenu značenju ta je konstrukcija upotrijebljena u frazeološkom izrazu »vsakoga domovine sina« (dvaput na str. 73), što – uspoređeno s realizacijom u prethodnoj drami – govori o slobodnom redosljedu sastavnica frazema.

Ostale posvojne sintagme kojima se izriču obiteljske veze ili društveni i socijalni odnosi iskazani su pridjevskim atributima – »Smolkova žena« (MGD, 47) (upozoravamo na stilsku razliku koja proizlazi iz situacijskog konteksta i semantičke nijansiranosti između ovdje upotrijebljene riječi *žena* i riječi *tovarušica* u drami *Sveti Aleksi*), »Smolkovi detiči« (MGD; 43) i »oštarjaški sluga« (MGD, 43).

Već naslov treće komedije Tituša Brezovačkoga – *Diogeneš ili Sluga dvah zgubljenih bratov* – govori da je glavno lice sluga, a da su druga dva lika u rodbinskoj vezi. Pridodamo li tome da se pojavljuju izgubljeni sin i blizak prijatelj – dobijamo osnovu za usporedbu posvojnih sintagma s onima u drami *Sveti Aleksi*.

U popisu likova, što ga Brezovački ovdje naslovljuje *Osobe ove igre*, sve se tri imenice pojavljuju u sintagmi s posvojnim pridjevom: »sin Ferdinandov«, »prijatelj Ferdinandov« i »sluga Martinov« (D, 85); takve su konstrukcije upotrijebljene i u popisu likova komedije *Matijaš Grabancijaš dijak*. U tekstu, pak, igrokaza nema pridjevskih, već su samo imenički atributi u posesivnoj funkciji: »sin brata mojega« (D, 146); »mojega gospona sluga« – »mojega sluge gospon« (D, 110); »sluga dobroga gospona« (D, 144).

Iz ovoga možemo zaključiti da konstatacije iznesene na temelju analize sintagmi s genitivnom roda u drami *Sveti Aleksi* većina ostalih primjera potvrđuje, dok mali broj konstrukcija koje se razlikuju govori o stilskoj obilježenosti.

Igrokaz u tri pokaza *Čini barona Tamburlana suvremenik je dram-skome opusu Tituša Brezovačkoga*. Pogledajmo kako se odnosi među likovima ovdje iskazuju. U popisu likova (ovdje: *Osobe igracev*) imamo nekoliko tipova posvojnih sintagmi. Za većinu imamo paralelu u Brezovačkoga, npr. »velikovečnik raguzanski«, »fiškališ staroga barona«, »Prefektuš Tamburlana istoga«, »sluga staroga Tamburlana«, »sluga Pravdomeričev« i »sluga mladoga barona« (ČBT, 336), gdje zamjećujemo proširenje osnovne posvojne sintagme apozicijom. Još je jedna sintagma zanimljiva: »staroga bratič« (ČBT, 336), gdje je atribut poimeničeni pridjev u genitivu. Osim ovoga primjera u tekstu nalazimo još samo jedan – »tolnačniki velikovečničtva« (ČBT, 370) – koji odgovara sintagmi tipa

»sin Eufemijana« (SA, 3), često korištenoj u Brezovačkoga, pa možemo zaključiti da u jeziku anonimnog autora komedije *Čini barona Tamburlana* ovaj tip posvojnih sintagma ima obaveznu atribuciju: »fiškališ staroga barona«, »detic Sviličića štacunara« (ČBT, 336) odnosno »Štacunara Sviličića detić Domingo« (ČBT, 361).

I u iskazivanju drugih odnosa zamjetna je prisutnost sintaktičke sinonimije.⁵ Možemo izdvojiti atributne, objektivne i adverbne sintagme, gdje se pokazuje da je moguć izbor između dvaju morfoloških oblika ili dvaju ili više prijedloga:

- »50 betežnikov« (D;132) - »10 betežnih« (D, 132);
- »pošila 3 let conto« (ČBT, 361) - »veli da je dosta 3 leta čakati« (ČBT, 361);
- »vre zapoved od oca imam« (SA, 13) - »doklam zapoved oca pridal i povedal nisem« (SA, 16)⁶;
- »daj mira« (D, 101, 102, 121)) - »mira daj« (D, 100);
- »toga ne znam« (MGD, 51) - »kaj jošče ne znam« (MGD, 46);
- »toga meni ni treba« (ČBT, 354) - »to jošče nigdar čul nisem« (ČBT, 381);
- »naknil je sreče svoje stališa pobolšati« (MGD, 61) - »ovak svoj stališ pobolšati« (MGD, 62)⁷;
- »Ja sem vre rekel, šoštar dalje kopite naj najde« (D, 132) - »ar šoštar dalje od kopita ne mora iti« (D, 131);
- »od zla na dobro vuputiti zna« (MGD, 43) - »iz zla na dobro« (MGD, 45);
- »ti mi ali vuha iz korena strgaš« (D, 137) - »Ah! slobodno celo drevo s korena si skopajte i zažgite« (MGD, 45);
- »kada iz službi zideju« (D, 97) - »kada z službe zideju« (D:96);
- »(vzeme iz žepa)« (D, 135, 141) - »(vzeme s žepa)« (D, 106);
- »vesme jošče iz mesta zdavanja vujde« (SA, 15) - »niti se z mesta gibati« (MGD, 59); »iz doma prešel« (D, 145) - »Komaj sem se

⁵ Ova analiza ne obuhvaća sinonimiju ostvarenu u sintagmama iste strukture na leksičkoj razini, npr. *življenja način* (MGD, 66): *življenja navada* (MGD, 66), odnosno *18 korbačev* (D, 120): *pod drugi tucet korbačev* (D, 120) itd.

⁶ U *Činima barona Tamburlana*, npr. prisutan je samo tip »zapoved staroga gospoņa« (ČBT, 349).

⁷ Josip Vončina u *Jezičnom grabancijaštvu Tita Brezovačkoga (Analize starih hrvatskih pisaca, Split 1977, str. 259)* kaže: »Čini se da Brezovački ima mješovito stanje samo od imenica koje su se u govoru često upotrebljavale, a od rjedih akuz. = nom.: podstaviti *menten* (93), napisati *dreketum* (126), operemiti *štubmontl* (134), obleći *porkuš juruš* (135) i sl.« (istakao J. V.; brojevi stranica su prema izdanju djela T. Brezovačkoga u *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knj. 22, Zagreb 1973). Dalje autor upravo na tom mješovitom stanju objašnjava kako se jednakost akuz. = nom. za neživo razvila, odnosno gdje se može upotrijebiti u stilističke svrhe (v. analizu stilskih vrijednosti koje nosi izbor oblika žakelj (žakla, str. 259). Usp. i B. Polić, *Jezik Tita Brezovačkoga u djelu Matijaš Grabancijaš dijak*, Jezik, X, str. 52.

z doma otrgnul« (MGD, 78); »iz druge sveta strane sim došel jesem« (D;141) – »(/.../ jeden ga z druge strane /.../ vudri« (D, 122) itd.

Osim sinonimnih stilski su markirane i polisemijske sintagme, posebno prenošenja značenja metonimijske, a rjeđe metaforične vrste.⁸

Metonimija je karakteristika sintagma s brojem kao glavnim članom: »jezero glav«, »500 glav« i »50 glav« (D, 97) u razgovoru o uzgoju svinja, te naročito dijelnih sintagma s imenicom kao glavnim članom. Ta imenica u svom značenju uvijek sadrži sem 'mjera', bilo kao prvi, glavni sem, bilo kao sekundarni za određivanje leksičkog značenja riječi. Tako je 'mjera' glavni sem imenica koje pripadaju službenoj nomenklaturi mjernih jedinica (npr. *funt*, *cent*), uzusnim mjerama (npr. *par*, *tucet*), te u velikom broju imenica kojima je to drugo značenje. Riječ je o metonimijski nastalim službenim (npr. *vagan*) ili uzusnim mjerama (npr. *flaša*).⁹ Te imenice najčešće određuju volumen u kojem se nalazi neka supstancija (najčešće tekućina), što je izraženo imenicom – podređenim članom sintagme. Između tih dviju imenica nema zajedničkog sema, radi se o sememskom odnosu, o uspostavljenom neizravnoj, vanjskoj vezi, vezi po dodiru – metonimiji. Pogledajmo karakteristične primjere: »mrzle vode kantu« (SA, 23), »6 butelj tokajeva« (MGD, 72), »steklo vina« (D, 117) ali i »flašu vina« (D, 117). U ovim se primjerima radi o količini tekućine koja stane u te posude (*kantu*, *flašu*...), ali to može biti i sipki teret, npr. »gospockoga žitka najlepšega vagan« (D, 96), »2 ladje žitka« (ČBT, 341).

Višeznačnost je značajka nekih ovdje izdvojenih sintagma. U *Diogenešu* se čak osam puta pojavljuje sintagma »ljubav bližnjega«.

Sintagma »ljubav bližnjega« ima, naime, dvije moguće interpretacije u dubinskoj strukturi: 1) ljubi bližnjega; 2) bližnji ljubi. U prvome se slučaju radi o objektnome, a u drugome o subjektnome genitivu. Problem je moguće razriješiti jedino iz konteksta, i to ne samo lingvističkog, nego i situacijskog. Sintagmu upotrebljavaju u razgovoru Diogeneš (pet puta) i doktor Pohabi (dva puta). Uzmimo po jednu rečenicu svakog sugovornika:

⁸ Za razliku od metonimijskog odnosa, neke dijelne sintagme iskazuju drugu vrstu polisemije – metaforu. Tako u rečenici »za kojem tulike suz potoke stočil jesam« (SA, 31) sintagma »suz potoke« iskazuje semsku vezu. Semantička raščlamba riječi *suza* i *potok* pokazuje da postoji zajednički sem – 'vodena kaplja', pa se između tih riječi uspostavlja unutrašnja veza. Također i mnogi adverbijali, naročito u drami *Sveti Aleks*i, nose metaforična značenja i samo se u tom kontekstu, u toj metaforičnoj slici, mogu shvatiti kao priložne oznake mjesta: »kak da bi melinski iz mene kamen opal« (SA, 19), »da mi veseli oveh spomenki žalosne iz glave misli pretiraju« (SA, 20), »vsu žalost iz srca mojega zegaln jes« (SA, 41), »To jest iz slame leči v koprivje« (MGD, 62), »komaj iz škol izideju« (MGD, 62), »kulik bi mi kamen iz srca opal« (D, 93).

⁹ Značenje mjere također nalazimo i u riječima koje znače dio cjeline (npr. *frtalj*), dok ostale imenice koje se pojavljuju kao glavni članovi dijelnih sintagma imaju značenje neprecizno određene mjerivosti i brojivosti (npr. *vnožina*, *sila*).

»Pohabi: Koji je pak, koji ne bi hotel iz ljubavi bližnjega betežniku pomoći?« (D, 113);

»Diogeneš: (...) Otkud lahko se vidi, da ne ljubav bližnjega, nego ljubav njegove mošnje vračitelja marljivoga včini, ar prava bližnjega ljubav proti vsakomu jednake skrbi i truda bi morala biti, ako je bila pravi cilj znanja vračenja.« (D, 113)

Kontekst nam pomaže da razriješimo sintaktičke i semantičke odnose u sintagmi »Ljubav bližnjega«, odnosno konstrukcijsku homonimiju u površinskoj strukturi, kao dubinsku strukturu »ljubi bližnjega«, dakle – objektni genitiv¹⁰

Usporedimo sad sintagme koje je upotrijebio Diogeneš: »ljubav bližnjega« i »prava bližnjega ljubav«. Mada je u jeziku Tituša Brezovačkoga češći redosljed riječi glavni član – podređeni član u konstrukcijama subjektnog i objektnog genitiva, ima primjera koji pokazuju da osim ove uobičajene postpozicije genitiva autor poznaje i redosljed podređeni član – glavni član. Izrazito manji broj upotreba upućuje na stilsku markiranost antepozicije. Takva je i stilistička vrijednost terminologiziranih sintagmi s objektnim genitivom u najavi likova dramskih tekstova: »posla obvršitelji« (SA, 3) i »dogodov ispeljitelji« (MGD, 43).

Neke genitivne sintagme mogu se nepažljivim čitanjem svrstati u adverbijale mjesta. Tako je u rečenici »Ja sem iz Banata trgovac« (MGD, 69) sintagma iz *Banata* atribut, dok u rečenicama »(...) tepca, ki se je zdal, da je trgovac volov z Banata« (MGD, 77), odnosno »dojdu ladje z žitkom iz Banata« (D, 110) nije potpuno jasno je li Matijaš trgovac iz Banata (u tom je slučaju sintagma iz *Banata* priložna oznaka mjesta) ili trguje volovima iz Banata (dakle, sintagma je atributna), odnosno dolaze li lađe iz Banata (priložna oznaka mjesta) ili je to banatsko žito (atribut). Takva sintaktička polisemičnost u prethodnome je primjeru registrirana kao dilema između subjektnog i objektnog atributa, a ovdje se vidi da nije karakteristična samo za istu razinu sintaktičkih odnosa, nego se isti tip prijedložno-padežne konstrukcije javlja i u adnominalnoj i u adverbijalnoj upotrebi. Uzrok je tome različita struktura diskurza kojima sintagme pripadaju, odnosno različito primaočevo iščitavanje jezičnog i izvanjezičnog konteksta.

Također je zanimljivo pažljivo semantičko raščlanjavanje rečenice »katekizmuša zna tja do glavnih grehov« (MGD, 62). Genitivna sintagma *do glavnih grehov* može se shvatiti kao priložna oznaka mjesta i tada znači mjesto u katekizmu do kojega ga Vuksanova kći zna. U značenju količine poznavanja »katekizmuša« – to je priložna oznaka količine. Budući da je ironija osnovna stilaska vrijednost slike koju stvara Vuksanova replika, nije moguće s potpunom uvjerljivošću tvrditi koji je adverbijal iskazan.

¹⁰ Usp. latinsku sintagmu *amor proximi*; u *Latinskoj gramatici* V. Gortana, O. Gorskog i P. Pauša (Zagreb 1971⁴, str. 205) objašnjenje je dano na sintagmi *amor parentum*, sa značenjem 1. ljubav roditelja, gdje je *parentum* subjektni genitiv; i 2. ljubav prema roditeljima, gdje je *parentum* objektni genitiv.

Rezultat provedene sintaktostilističke analize je uočavanje sintaktičke sinonimije i sintaktičke polisemije. Sinonimne su sintagme ostvarile strukturne odnose: besprijedložna sintagma – prijedložna sintagma (npr. zapoved oca – SA, 16: zapoved od oca – SA, 13) ili imenički atribut – kongruentni atribut izražen posvojnim pridjevom (npr. *Eufemijana prijatelj* – SA, 3: *prijatelj Eufemijanov* – SA, 28). Sintaktička je polisemija rezultat konstrukcijske homonimije u površinskom ustrojstvu, što se razrješava iz lingvističkog, ali i situacijskog konteksta (npr. *ljubav bližnjega* D, 113). Polisemijski su odnosi česti u atributnim sintagmama, pa zamjećujemo metonimijska (npr. *steklo vina* – D, 117) i metaforična značenja (npr. *suz potoke* – SA, 31).

Zabilježeno je stanje u dramskome dijelu na kajkavskom književnom jeziku. Uočene lingvističke činjenice u okviru stilističke analize potvrdile su u literaturi,¹¹ često bez posebnih argumenata, iznašano mišljenje o velikim stilističkim vrijednostima jezika Tituša Brezovačkoga i kajkavske komediografije.

ZUSAMMENFASSUNG

SYNTAX-STILISTIK DER KAJKAWISCHEN SCHRIFTSPRACHE

Die Syntaktische Analyse am Korpus der im XVIII. Jahrhundert in kajkawischer Schriftsprache geschriebenen Dramentexte weist auf eine bedeutende Anwesenheit syntaktisch-stilistischer Merkmale hin, besonders der syntaktischen Synonymie und der syntaktischen Polysemie. Es werden die Konstruktionen mit überpersönlichen Werten analysiert, d.h. nicht Autorennovationen, sondern die vom Autorenwillen unabhängigen und der zur Schriftsprache gehörende Konstruktionen. Diese Erscheinung wird besonders beim Attribut wahrnehmbar. So ist eine Mehrzahl der synonymischen Syntagmentypen vorhanden, die possessive oder andere Beziehungen ausdrücken. Die syntaktische Polysemie ist hingegen das Ergebnis der Konstruktionshomonymie in der Oberflächenstruktur, was durch den linguistischen Kontext aber auch durch den Situationskontext gelöst wird. In attributiven Syntagmen werden metonymische und metaphorische Bedeutungen abgesondert, besonders diejenigen, die partitive Beziehungen ausdrücken. Eine Sondergruppe bilden phraseologische Ausdrücke als petrifizierte diachronische Ergebnisse.

¹¹ Usp. S. Batušić, *Komediografija Tituša Brezovačkoga*, u: *Djela Tituša Brezovačkoga, Stari pisci hrvatski*, knj. 29, Zagreb 1951, str. XXXVIII–XXXIX; B. Hećimović, *Titu Brezovački*, u: *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knj. 22, Zagreb 1973, str. 27.
